

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รหัสวิชา ส23202

ชื่อรายวิชา คริสตศาสนา

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พิธีบูชาขอบพระคุณ

จำนวน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทฤษฎีดนตรีสากล เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน บาทหลวงธนบูรณ์ พูนผล

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

ตัวชี้วัด

ส 1.2 ม.3/2 ปฏิบัติตนในศาสนาพิธี พิธีกรรมได้ถูกต้อง

สาระสำคัญ

พิธีบูชาขอบพระคุณ (Eucharist) เป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดของคริสตจักรคาทอลิก เป็นการแสดงออกถึงความรักของพระเจ้าที่มีต่อมนุษย์ และเป็นการระลึกถึงพระทรมาน การสิ้นพระชนม์ และการคืนพระชนม์ของพระเยซูคริสต์ พิธีบูชาขอบพระคุณประกอบด้วยสองภาคหลัก ๆ คือ ภาควจนพิธีกรรม และภาคศีลมหาสนิท ภาควจนพิธีกรรม เป็นช่วงเวลาที่พระสงฆ์และประชาชนสัตบุรุษร่วมฟังพระวจนะของพระเจ้า ผ่านบทอ่านจากพระคัมภีร์ไบเบิล การเทศนา และการสวดภาวนา ภาคศีลมหาสนิท เป็นช่วงเวลาที่พระสงฆ์ถวายแผ่นปังและเหล้าองุ่นแก่ประชาชนสัตบุรุษ ในฐานะสัญลักษณ์ของพระกายและพระโลหิตของพระเยซูคริสต์ ประชาชนสัตบุรุษจึงได้รับส่วนแบ่งในพระกายและพระโลหิตของพระเยซูคริสต์

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

- เข้าใจความหมายของทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น
- รู้ค่าจังหวะของแต่ละโน้ตได้เบื้องต้น

ด้านทักษะ

- สามารถสามารถอ่านโน้ตเพลงสวดได้
- สามารถบอกค่าของตัวโน้ตในระบบบุญแจฟาได้
- สามารถอ่านโน้ตดนตรีสากลได้เบื้องต้น

ด้านทัศนคติ

- รับรู้ถึงคุณค่าโน้ตดนตรีสากล มีประโยชน์ต่อการเรียนดนตรี
- ตระหนักถึงการฝึกเครื่องดนตรีสากลต้องฝึกอ่านโน้ตให้ชำนาญ

สาระการเรียนรู้

ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น

สรณะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร

2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ใฝ่เรียนรู้
3. อยู่อย่างพอเพียง
4. มุ่งมั่นในการทำงาน
5. มีจิตสาธารณะ

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นกระตุ้นความสนใจ

1. ครูตั้งคำถามปลายเปิดโดยยกสถานการณ์หนึ่งมาให้นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนหาทางออกว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างไร โดยยกตัวอย่างว่า หากนักเรียนต้องจดจำสิ่งๆ ต่างๆ เป็นจำนวนมากมาย และแต่ละอย่างก็มีความแตกต่างกัน จะสามารถใช้วิธีใดบ้างที่จะช่วยเป็นเครื่องในการจดจำและรักษาเนื้อความอย่างมากที่สุด

ขั้นสำรวจและค้นหา

1. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง ตัวโน้ต ชื่อตัวโน้ตตัวหยุด สัญลักษณ์ต่างๆ โดยขอคำแนะนำจากครูผู้สอน หรือผู้รู้
2. นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน หาโน้ตเพลงที่สนใจ ฝึกอ่านโน้ตเพลงบนบรรทัดห้าเส้น บอกชื่อโน้ตได้อย่างถูกต้อง
3. นักเรียนทำบัตรคำตัวโน้ต หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องทางดนตรีสากล คนละ 2-5 ใบ ใช้แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อถามเพื่อนในชั้นเรียน

ขั้นสรุปสิ่งที่นักเรียนพบเรียน

ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุป

1. ครูนำสิ่งที่นักเรียนได้เรียน นำมาเป็นหัวข้อในการเรียนรู้สวดแทรกองค์ความรู้ด้านอื่นๆบูรณาการให้นักเรียนเกิดความรู้ในหลายมิติ

ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ

1. นำความรู้ที่ได้มาแทนค่าลงในโน้ตเพลงวัด หรือเพลงพระราชนิพนธ์

ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้

1. นำเสนอแผนงานการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ผล และปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการ PLC

กิจกรรมการเรียนรู้ชั่วโมงที่	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อ	การวัดผล ประเมินผล
1	ขั้นนำ 1. ครูตั้งคำถามปลายเปิดโดยยกสถานการณ์หนึ่งมาให้นักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนหาทางออกว่าจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างไร โดยยกตัวอย่างว่า หากนักเรียนต้องจดจำสิ่งๆ ต่างๆ เป็นจำนวนมากมาย และแต่ละอย่างก็มีความแตกต่างกัน จะสามารถใช้วิธีใดบ้างที่จะช่วยเป็นเครื่องในการจดจำและรักษาเนื้อความอย่างมากที่สุด 2. เริ่มทำแบบทดสอบก่อนเรียนโดยใช้ Kahoot ขั้นสอน 1. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง ตัวโน้ต ชื่อตัวโน้ตตัวหยุด สัญลักษณ์ต่างๆ โดยขอคำแนะนำจากครูผู้สอนหรือผู้รู้ 2. นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน หาโน้ตเพลงที่สนใจ ฟังอ่านโน้ตเพลงบนบรรทัดห้าเส้น บอกชื่อโน้ตได้อย่างถูกต้อง 3. นักเรียนทำบัตรคำตัวโน้ต หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องทางดนตรีสากล คนละ 2-5 ใบ ใช้แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อถามเพื่อนในชั้นเรียน ขั้นสรุป 1. ให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงานที่ได้ร่วมทำกิจกรรมตลอดทั้ง คาบเรียน	- Power Point, แนวเพลงจาก YouTube, เอกสารประกอบการเรียนรู้	- แบบประเมินพฤติกรรม - แบบประเมินผลงาน

ชิ้นงาน/ภาระงาน

- แผนผังความคิดเรื่องดนตรีศาสนา
- แบบฝึกหัดการอ่านโน้ตสากล
- หนังสือประกอบการเรียนรู้
- ใบงานดนตรีศาสนา
- ใบงานทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น

สื่อและแหล่งเรียนรู้

สื่อ

- เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องดนตรีศาสนา
- เอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องทฤษฎีดนตรี
- หนังสือประกอบการเรียน วิชาคริสต์ศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
- เพลงเกรโกเรียน และเพลงคลาสสิก

แหล่งการเรียนรู้

- Platform Online
- ห้องสมุด

การวัดและประเมินผล

ชิ้นงาน/ภาระงาน	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
แบบทดสอบหลังเรียน (K)	ประเมินผลงาน	แบบทดสอบ	ร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
แบบฝึกหัดการอ่านโน้ตสากล (P)	ประเมินผลงาน	แบบประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
แบบฝึกหัดในหนังสือประกอบการเรียนรู้ (K)	ประเมินผลงาน	แบบประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์
สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม (A)	สังเกต	แบบประเมินผลงาน	ระดับคุณภาพ ๒ ผ่านเกณฑ์

บันทึกผลหลังการสอน

1. ผลการเรียนรู้

- 1.1 ผู้เรียนได้รับรู้ (K).....
.....
.....
.....
- 1.2 ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการ (P).....
.....
.....
.....
- 1.3 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม (A).....
.....
.....

2. ปัญหาอุปสรรค (ถ้ามี).....
.....

3. แนวทางการปรับปรุงแก้ไข

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สอน
(บาทหลวงธนบูรณ์ พูนผล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)
ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นอาจารย์นิเทศการสอน

.....

.....

ลงชื่อ.....
(.....)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

ลงชื่อ.....
(บาทหลวงวิชูกร เกตุภาพ)
ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนดาราสมุทร ฉะเชิงเทรา
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบประเมินสมรรถนะผู้เรียน 5 ด้าน

คำชี้แจง : ให้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

สมรรถนะที่ประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. ความสามารถในการสื่อสาร			
1.1 มีความสามารถในการรับ – ส่งสาร			
1.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม			
1.3 ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม			
2. ความสามารถในการคิด			
2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อการสร้างองค์ความรู้			
2.2 มีความสามารถในการคิดเป็นระบบ เพื่อการสร้างองค์ความรู้			
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา			
3.1 แก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล			
3.2 แสวงหาความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา			
3.3 ตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น			
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต			
4.1 ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสัมพันธ์อันดี			
4.2 มีวิธีแก้ไขความขัดแย้งอย่างเหมาะสม			
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี			
5.1 เลือกใช้ข้อมูลในการพัฒนางานตนเองอย่างเหมาะสม			
5.2 เลือกใช้ข้อมูลในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม			

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน :

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน

แบบประเมินตนเอง

การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

คำชี้แจง แบบประเมินนี้ มีจุดประสงค์เพื่อประเมินพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น โดยขอให้ท่านประเมินตนเองโดยทาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับสิ่งที่ท่านปฏิบัติอยู่เมื่อสิ้นสุดภาคเรียน ดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พอใช้ 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

สิ่งที่ท่านปฏิบัติ	5	4	3	2	1
ส่วนที่ 1 ประเมินตนเอง					
1. ครูผู้สอนได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายในการเรียน ลักษณะวิชา วิธีเรียน และการวัดผลวิชานี้					
2. ครูผู้สอนมีแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน					
3. เตรียมการสอนล่วงหน้าทั้งเนื้อหาและวิธีการ					
4. ค้นคว้าและปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ถูกต้องทันสมัย					
5. ครูผู้สอนเข้าสอนสม่ำเสมอและตรงเวลา					
6. ครูผู้สอนใช้เทคนิควิธีสอนหลายรูปแบบ					
7. ครูผู้สอนมีปริมาณของเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับเวลาเรียน					
8. ครูผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติม					
9. ครูผู้สอนสอดแทรกจริยธรรมหรือคุณธรรมในระหว่างการสอน					
10. ครูผู้สอนมีความสนใจและพอใจในการสอนวิชานี้					
ส่วนที่ 2 ประเมินผลการสอน					
1. ครูผู้สอนมีจุดมุ่งหมายของวิชานี้ชัดเจนและเหมาะสมกับผู้เรียน					
2. ครูผู้สอนมีเนื้อหาวิชาให้ความรู้เหมาะสมแก่ผู้เรียน					
3. เป็นวิชาที่ทาความเข้าใจได้					
4. ครูผู้สอนกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในวิชานี้					
5. ครูผู้สอนอธิบายหรือบรรยายได้แจ่มแจ้ง					
6. ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติม					
7. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นหรือซักถาม					
8. ครูผู้สอนตอบปัญหาหรือชี้แจงได้กระจ่าง					
9. ครูผู้สอนพยายามเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนกับการนำไปใช้					
10. ครูผู้สอนมีเอกสารหรืออุปกรณ์ประกอบการสอน					
11. ครูผู้สอนเอกสารหรืออุปกรณ์ที่ใช้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา					
12. ครูผู้สอนมีปริมาณงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทา หรือค้นคว้าเพิ่มเติม					
13. ผู้เรียนมีโอกาสฝึกตนเองให้มีวินัยและรับผิดชอบการทางาน					

14. ครูผู้สอนตรวจและแจ้งผลงานของผู้เรียน					
15. ครูผู้สอนมีการประเมินผลการเรียนรู้ระหว่างสอน					
16. ครูผู้สอนเอาใจใส่ต่อการสอนและเตรียมการสอน					
17. ครูผู้สอนสนใจและคอยช่วยเหลือผู้เรียน					
18. ครูผู้สอนจัดบรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง					
19. ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ซักถาม หรือขอคำแนะนำนอกเวลาเรียน					
20. ครูผู้สอนจัดให้มีกิจกรรม หรือการฝึกเสริมการเรียนรู้					
21. ครูผู้สอนมุ่งเน้นสมรรถนะอาชีพ					
22. ครูผู้สอนบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
23. ครูผู้สอนส่งเสริมประชาธิปไตย (Democracy)					
24. ครูผู้สอนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย (Decency)					
25. ครูผู้สอนส่งเสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติด (Drug – Free)					
รวมคะแนน					
ค่าเฉลี่ยที่ได้ (คะแนน/25)					

สรุปผลการประเมินอยู่ในระดับ.....

เกณฑ์การประเมิน
4.21 -5.00 ระดับ ดีมาก
3.41 -4.20 ระดับ ดี
2.61 -3.40 ระดับ พอใช้
1.81 - 2.60 ระดับ ควรปรับปรุง
1.00 -1.80 ระดับ ควรปรับปรุงเร่งด่วน

ลงชื่อ.....

(บาทหลวง ธนบูรณ์ พูนผล)

ครูผู้สอน

ลงชื่อ.....

(นาง.....)

หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ลงชื่อ.....

(นาง.....)

หัวหน้างานกลุ่มงานบริหารวิชาการ

ลงชื่อ.....

(บาทหลวงวิษุกร เกตุภาพ)

ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการโรงเรียน

เครื่องมือวัดและประเมินผล/เกณฑ์ประกอบการประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรม

ชั้น.....จำนวน.....คน

สังเกตพฤติกรรมตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง ใส่ตัวเลข 1-4 ให้ตรงกับพฤติกรรมของนักเรียนที่ได้ปฏิบัติ ตามรายการประเมิน ต่อไปนี้

เลขที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรม					รวม (20)
		ไม่เข้าเรียนสาย (4)	ความตั้งใจในการเรียน (4)	ความสนใจในการซักถามและตอบคำถาม (4)	มีส่วนร่วมในกิจกรรม (4)	ส่งงานตามกำหนด(4)	

มีเกณฑ์ให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรม คือ

- เกณฑ์การให้คะแนน 4 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการเป็นประจำ สม่ำเสมอ
- เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการค่อนข้างจะ สม่ำเสมอ
- เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการค่อนข้างน้อย
- เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน เมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการน้อย

เกณฑ์การประเมินในการสังเกตพฤติกรรม มีดังนี้

- คะแนน 18 -20 ดีมาก
- คะแนน 14 -17 ดี
- คะแนน 13 -10 พอใช้
- คะแนน 0 – 9 ควรปรับปรุง

แบบประเมินผลงานผู้เรียน

ชื่อ -นามสกุล ชั้น

หน่วยการเรียนรู้ที่ กิจกรรม

คำชี้แจง : ให้ผู้ประเมินขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ประเด็นที่ประเมิน	ผู้ประเมิน											
	ตนเอง				เพื่อน				ครู			
	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1
1. ตรงจุดประสงค์ที่กำหนด												
2. มีความถูกต้องสมบูรณ์												
3. มีความคิดสร้างสรรค์												
4. ความเป็นระเบียบ												
รวม												
รวมทุกรายการ												
เฉลี่ย												

ผู้ประเมิน(ตนเอง)

ผู้ประเมิน (เพื่อน)

ผู้ประเมิน (ครู)

เกณฑ์การให้คะแนนผลงาน

ประเด็นที่ประเมิน	คะแนน			
	4	3	2	1
1. ผลงานตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนด	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ ทุกประเด็น	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ เป็นส่วนใหญ่	ผลงานสอดคล้องกับจุดประสงค์ บางประเด็น	ผลงานไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์
2. ผลงานมีความถูกต้องสมบูรณ์	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องครบถ้วน	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เนื้อหาสาระของผลงานถูกต้องเป็นบางประเด็น	เนื้อหาสาระของผลงานไม่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่
3. ผลงานมีความคิดสร้างสรรค์	ผลงานแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์แปลกใหม่ และเป็นระบบ	ผลงานมีแนวคิดแปลกใหม่แต่ยังไม่เป็นระบบ	ผลงานมีความน่าสนใจ แต่ยังไม่มีความคิดแปลกใหม่	ผลงานไม่แสดงแนวคิดใหม่
4. ผลงานมีความเป็นระเบียบ	ผลงานมีความเป็นระเบียบแสดงออกถึงความประณีต	ผลงานส่วนใหญ่มีความเป็นระเบียบแต่ยังมีข้อบกพร่องเล็กน้อย	ผลงานมีความเป็นระเบียบแต่มีข้อบกพร่องบางส่วน	ผลงานส่วนใหญ่ไม่เป็นระเบียบ และมีข้อ บกพร่องมาก

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

นักเรียนได้คะแนน 13 คะแนนขึ้นไป หรือร้อยละ 80 ถือว่าผ่านเกณฑ์

ใบความรู้เรื่องทฤษฎีเบื้องต้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รหัสวิชา ส23202

ชื่อรายวิชา คริสตศาสนา

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ พิธีบูชาขอบพระคุณ

จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ดนตรีศักดิ์สิทธิ์ เวลา 1 ชั่วโมง

ครูผู้สอน บาทหลวงธนบูรณ์ พูนผล

ทฤษฎีดนตรีสากลเบื้องต้น

ทฤษฎีดนตรีสากลเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานสู่การปฏิบัติเครื่องดนตรีโน้ตดนตรีสากล และเครื่องหมายต่างๆ คือสัญลักษณ์ที่ให้ปฏิบัติ ดังนั้นทฤษฎีดนตรีสากลจึงควรศึกษาและฝึกเพื่อให้เกิดทักษะ ปฏิบัติจนเกิดความคล่องแคล่วด้วยความเข้าใจ

สาระการเรียนรู้

ทฤษฎีดนตรีสากล

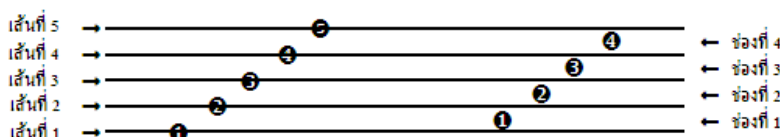
กิจกรรมฝึกทักษะที่ควรเพิ่มให้นักเรียน

- อธิบายทฤษฎีดนตรีสากลขั้นพื้นฐานได้
- อ่าน เขียน สัญลักษณ์ต่างๆ ของดนตรีสากล และบันทึกโน้ตดนตรีสากลได้

ทฤษฎีดนตรีสากล

1. บรรทัดห้าเส้น (Staff)

บรรทัดห้าเส้น (Staff) ประกอบด้วยเส้นตรงขนานกันจำนวน 5 เส้น และช่องบรรทัดจำนวน 4 ช่อง โดยเส้นบรรทัดมีระยะห่างเท่ากัน การนับเส้นหรือบรรทัดห้าเส้นให้นับตามลำดับจากล่างไปบนโดยนับเส้นหรือช่องล่างสุดเป็น 1 2 3 4 5 ตามลำดับ ในการบันทึกตัวโน้ตและสัญลักษณ์ต่างๆ ทางดนตรีสากลจะบันทึกบนบรรทัดห้าเส้นเป็นหลัก

2. ตัวโน้ต (Note)

ตัวโน้ต เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้บันทึกแทนระดับเสียง และความยาวของเสียง ส่วนประกอบสำคัญของตัวโน้ต ได้แก่ ส่วนหัวตัวโน้ต และส่วนหางตัวโน้ต ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะโน้ตต่างๆ

2.1 เมื่อตัวโน้ตอยู่ต่ำกว่าเส้นที่ 3 ทางตัวโน้ตจะชี้ขึ้น

2.2 เมื่อตัวโน้ตอยู่สูงกว่าเส้นที่ 3 ทางตัวโน้ตจะชี้ลง

2.3 เมื่อกลุ่มตัวโน้ตอยู่เส้นที่ 3 ทางตัวโน้ตจะขึ้นหรือลงก็ได้ ขึ้นอยู่กับกลุ่มตัวโน้ต

การรวบรวมทางตัวเข้บ็ต

โน้ตตัวเข้บ็ตลักษณะเดียวกัน เช่น ตัวเข้บ็ต 1 ชั้น หรือตัวเข้บ็ต 2 ชั้น สามารถเขียนทางตัวโน้ตรวบรวมเป็นหมวดหมู่ เพื่อความสวยงามเป็นระเบียบง่ายต่อการอ่าน

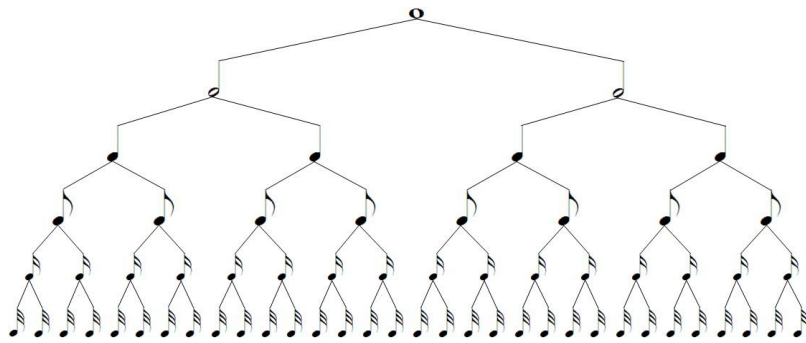
3. ค่าตัวโน้ต

ค่าตัวโน้ต ลักษณะตัวโน้ตมีหลายลักษณะ ค่าตัวโน้ตลักษณะต่างๆ สามารถเปรียบเทียบค่าความยาวโน้ต และมีชื่อเรียกลักษณะโน้ตต่างๆ ดังนี้

ภูมิเปรียบเทียบค่าตัวโน้ต

ลักษณะตัวโน้ต	ชื่อภาษาไทย	ระบบอเมริกัน	ระบบอังกฤษ
	ตัวกลม	Whole Note	Semibreve
	ตัวขาว	Half Note	Minim
	ตัวดำ	Quarter Note	Crotchet
	ตัวเข้บ็ต 1 ชั้น	Eight Note	Quaver
	ตัวเข้บ็ต 2 ชั้น	Sixteenth Note	Semi Quaver
	ตัวเข้บ็ต 3 ชั้น	Thirty Second Note	Demi Semi Quaver

แผนภูมิเปรียบเทียบค่าตัวโน้ต

ตารางเปรียบเทียบค่านับ

ชื่อตัวโน้ต	ลักษณะตัวโน้ต	ค่านับ
ตัวกลม (Whole Note)		4
ตัวขาว (Half Note)		2
ตัวดำ (Quarter Note)		1
ตัวเขັบ 1 ชั้น (Eighth Note)		$\frac{1}{2}$
ตัวเขັบ 2 ชั้น (Sixteenth Note)		$\frac{1}{4}$
ตัวเขັบ 3 ชั้น (Thirty Second Note)		$\frac{1}{8}$

จะเห็นว่าค่าจังหวะนับของโน้ตตัวกลมมากที่สุด ตัวขาว ตัวดำ ตัวเขັบ 1 ชั้น ตัวเขັบ 2 ชั้นและตัวเขັบ 3 ชั้น จะมีค่าลดลงทีละครึ่งตามลำดับ เช่น

$$\begin{array}{c}
 \text{ตัวกลม} = \text{ตัวขาว} + \text{ตัวขาว} \\
 4 = 2 + 2
 \end{array}$$

$$\begin{array}{c}
 \text{ตัวขาว} = \text{ตัวดำ} + \text{ตัวดำ} \\
 2 = 1 + 1
 \end{array}$$

4. ตัวหยุด (Rest)

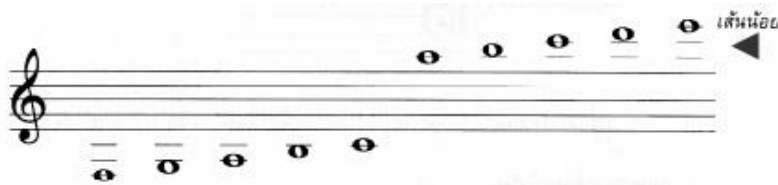
ตัวหยุด คือ สัญลักษณ์ทางดนตรีที่กำหนดให้เงียบเสียงหรือไม่ให้เล่นในระยะเวลาตามค่าตัวหยุดนั้นๆ ตัวหยุดมีหลายชนิดสอดคล้องกับตัวโน้ตลักษณะต่างๆ

ตัวหยุดลักษณะต่างๆ ตามค่าตัวโน้ต

5. เส้นน้อย (Leger Lines)

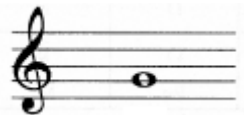
เส้นน้อย คือ เส้นสั้นๆ ที่อยู่ต่ำกว่าหรือสูงกว่าบรรทัดห้าเส้น มีระยะห่างเท่ากับบรรทัดห้าเส้นโน้ตที่อยู่ต่ำหรือสูงมากๆ จะต้องอาศัยเส้นน้อยตามลำดับ เช่น โน้ตที่คาบเส้นจะเรียงลำดับกับโน้ตที่อยู่ในช่องถ้าหากเส้นน้อยมีมากกว่าสามเส้น ควรใช้วิธีการเปลี่ยนกุญแจประจำหลักหรือใช้เครื่องหมายคู่แปดช่วย เพื่อให้สะดวกต่อการอ่าน

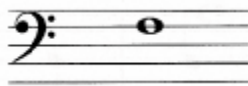
6. กุญแจ (Clef)

กุญแจ คือ สัญลักษณ์ทางดนตรีที่บันทึกไว้ที่บรรทัดห้าเส้น เพื่อกำหนดระดับเสียงโน้ตที่อยู่ในช่องและอยู่บนเส้นของบรรทัดห้าเส้น กุญแจที่ใช้ในปัจจุบันมี 3 แบบ ดังนี้

6.1 กุญแจซอล หรือกุญแจ G (G clef) คือ กุญแจที่กำหนดให้โน้ตซอล (G) อยู่บรรทัดเส้นที่ 2 กุญแจชนิดนี้นิยมมากในกลุ่มนักดนตรี นักร้อง ใช้กับเครื่องดนตรีที่นิยมทั่วไป เช่น กีตาร์ ไวโอลินทรมเป็ต ฯลฯ กุญแจซอลมีชื่อเรียกภาษาอังกฤษ คือ เทรเบิลเคลฟ (Treble clef)

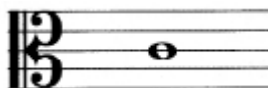

6.2 กุญแจฟา หรือกุญแจ F (F clef) คือ กุญแจที่กำหนดให้โน้ตฟา (F) อยู่บนเส้นที่ 4 กุญแจชนิดนี้นิยมใช้กับเสียงร้องหรือเครื่องดนตรีที่มีเสียงต่ำ เช่น เซลโล เบส ทรอมโบน ฯลฯ กุญแจฟามีชื่อเรียกภาษาอังกฤษอีกชื่อคือ เบสเคลฟ (Bass clef)

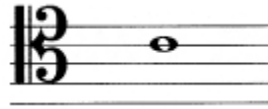
กุญแจโตเทนเนอร์ (Tenor clef) ใช้บันทึกโน้ตที่เล่นกับเซลโล และบาสซูน

6.3 กุญแจโด หรือกุญแจ C (C clef) คือ กุญแจที่กำหนดให้เสียงโด (C) อยู่บนเส้นใดก็ได้ของบรรทัดห้าเส้น ให้เป็นเสียงโดกลาง

กุญแจโดอัลโต

กุญแจโดอัลโต (A lot clef) ใช้บันทึกโน้ตที่เล่นกับไวโอลิน

กุญแจโดเทเนอร์

กุญแจโดอัลโต (A lot clef) ใช้บันทึกโน้ตที่เล่นกับไวโอลิน

7. การเรียกชื่อตัวโน้ต

การเรียกชื่อตัวโน้ตสากลที่นิยมมี 2 ระบบ ได้แก่

7.1 ระบบโซฟา (So-Fa system) ใช้เรียกชื่อโน้ตเรียงลำดับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง ดังนี้ โด (Do) เร (Re) มี (Mi) ฟา (Fa) ซอล (Sol) ลา (La) ที (Ti)

C	D	E	F	G	A	B
โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที
Do	Re	Mi	Fa	Sol	La	Ti

7.2 ระบบตัวอักษร (Latter system) ใช้เรียกชื่อโน้ตเรียงลำดับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง ดังนี้ A B C D E F G โดยใช้ตัวอักษร A แทนด้วยตัว ลา

A	B	C	D	E	F	G
ลา	ที	โด	เร	มี	ฟา	ซอล
La	Ti	Do	Re	Mi	Fa	Sol

การเรียกชื่อโน้ตในกุญแจ

เมื่อใช้กุญแจซอล (G clef) เรียงลำดับจากตัวโด ดังนี้

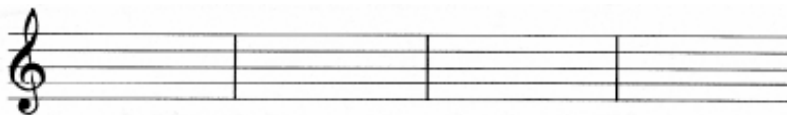
เมื่อใช้กุญแจฟา (F clef) เรียงลำดับจากตัวโด ดังนี้

8. เส้นกันห้อง (Bar line)

เส้นกันห้อง คือ เส้นตรงแนวนอนที่ตั้งขีดขวางบรรทัดห้าเส้น เพื่อแบ่งโน้ตในแต่ละห้อง ให้มีจำนวนจังหวะตามที่เครื่องหมายกำหนดจังหวะกำหนดไว้

8.1 ใช้กันห้องเพลง

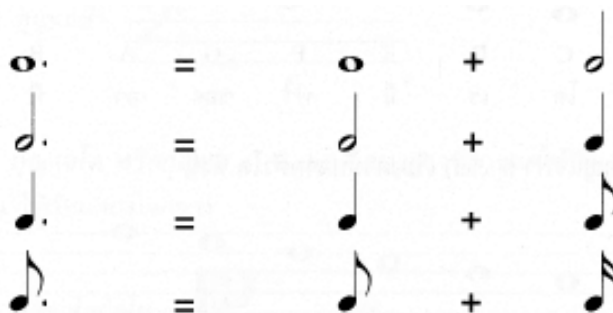
8.2 ใช้กันจบตอนหรือจบท่อนเพลง โดยใช้เส้นกันห้องคู่ (Double Bar Line)

9. การเพิ่มค่าตัวโน้ต

การเพิ่มค่าตัวโน้ต และเพิ่มค่าตัวหยุด สามารถทำได้ดังนี้

9.1 การประจุด (Dot) คือ การประจุดที่ด้านขวาตัวโน้ต หรือที่ตัวหยุด จะมีผลให้ค่าโน้ตนั้นๆเพิ่มมากขึ้นครึ่งหนึ่งของค่าตัวโน้ตนั้น เช่น

9.2 เครื่องหมายโยงเส้นทาย (Tie) ใช้กับโน้ตที่มีระดับเสียงเดียวกัน จะเพิ่มค่าเท่ากับค่าโน้ตสองตัวรวมกัน โดยจะเล่นที่โน้ตตัวแรก ลากเสียงไปสิ้นสุดที่ตัวสุดท้ายที่เครื่องหมายที่กำหนดไว้ เช่น

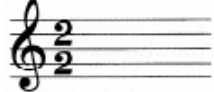
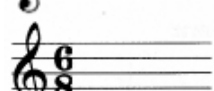
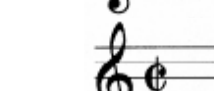

9.3 ใช้สัญลักษณ์เฟอร์มาตา (Fermata) หรือเป็นเส้นโค้งครึ่งวงกลมมีจุดตรงกลาง ใช้บันทึกไว้ที่หัวโน้ต เพื่อเพิ่มค่าตัวโน้ตให้ลากยาวเท่าใดก็ได้ไม่ได้กำหนดไว้ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้เล่น เช่น

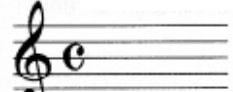

10. เครื่องหมายกำหนดจังหวะ (Time Signature)

เครื่องหมายกำหนดจังหวะ คือ ตัวเลขสองตัวที่เขียนไว้หลังกุญแจ คล้ายลักษณะเลขเศษส่วนแต่ไม่มีเส้นขีดคั่นกลาง เลขตัวบนจะบอกว่า 1 ห้องเพลงมีกี่จังหวะ ส่วนเลขตัวล่างบอกโน้ตที่ใช้เป็นเกณฑ์ 1 จังหวะ เช่น

	เลข 2 ตัวบน คือ 1 ห้องเพลง มี 2 จังหวะ
	เลข 2 ตัวล่าง คือ แทนค่าโน้ตตัวขาว = 1 จังหวะ
	เลข 4 ตัวบน คือ 1 ห้องเพลง มี 4 จังหวะ
	เลข 4 ตัวล่าง คือ แทนค่าโน้ตตัวดำ = 1 จังหวะ
	เลข 6 ตัวบน คือ 1 ห้องเพลง มี 6 จังหวะ
	เลข 8 ตัวล่าง คือ แทนค่าโน้ตเขັด 1 ชั้น = 1 จังหวะ

นอกจากนี้เครื่องหมายกำหนดจังหวะ ยังมีลักษณะที่เป็นสัญลักษณ์ซึ่งใช้แทนตัวเลขได้ เช่น

	C แทนเลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ 4/4
	♩ แทนเลขเครื่องหมายกำหนดจังหวะ 2/2

11. อัตราจังหวะ

อัตราจังหวะ เป็นเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ ที่บอกถึงค่าตัวโน้ต และจำนวนจังหวะในแต่ละห้องเพลง อัตราจังหวะ (Time) เป็นกลุ่มโน้ตที่ถูกจัดแบ่งจังหวะเคาะที่เท่าๆ กันในแต่ละห้องเพลงและทำให้เกิดชีพจรจังหวะ (Pulse) คือ การเน้นจังหวะหนัก-เบา กลุ่มอัตราจังหวะโดยทั่วไปมี 3 ลักษณะคือ

11.1 อัตราจังหวะสองธรรมดา (Simple duple time) คือ จังหวะเคาะในแต่ละห้องเพลงมี 2 จังหวะ เช่น

11.2 อัตราจังหวะสามธรรมดา (Simple triple time) คือ จังหวะเคาะในแต่ละห้องเพลงมี 3 จังหวะ เช่น

11.3 อัตราจังหวะสี่ธรรมดา (Simple quadruple time) คือ จังหวะเคาะในแต่ละห้องเพลงมี 4 จังหวะ

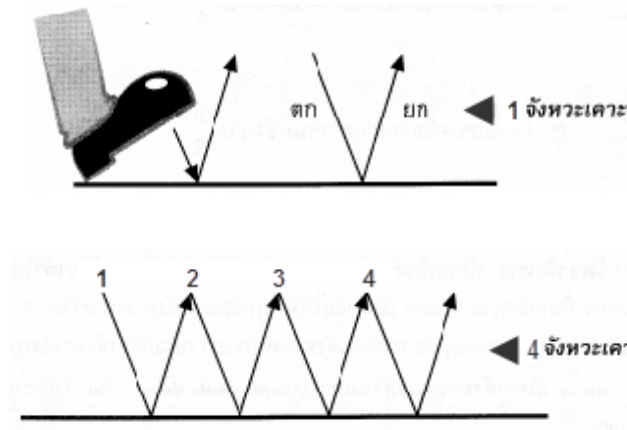
เช่น

เครื่องหมาย > คือ การเน้นจังหวะที่โน้ตในจังหวะที่ 1 ของแต่ละอัตราจังหวะ

แสดงการเคาะอัตราจังหวะ 1 จังหวะ

พื้นฐานการเคาะ 1 จังหวะ อาจใช้การตบเท้าจากจุดเริ่มต้นตบเท้าลง คือ จังหวะตก แล้วยกเท้าขึ้นจุดเดิม คือ จังหวะยก

กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้

1. นักเรียนศึกษาความรู้เรื่อง ตัวโน้ต ชื่อตัวโน้ตตัวหยุด สัญลักษณ์ต่างๆ โดยขอคำแนะนำจากครูผู้สอนหรือผู้รู้
2. นักเรียนจัดกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน หาโน้ตเพลงที่สนใจ ฟังอ่านโน้ตเพลงบนบรรทัดห้าเส้น บอกชื่อโน้ตได้อย่างถูกต้อง
3. นักเรียนทำบัตรคำตัวโน้ต หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องทางดนตรีสากล คนละ 2-5 ใบ ใช้แลกเปลี่ยนความรู้ เพื่อถามเพื่อนในชั้นเรียน

คำถามท้ายหน่วยการเรียนรู้

ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

1. โน้ตดนตรีสากล มีประโยชน์ต่อการเรียนดนตรีอย่างไร
2. เพราะเหตุใดผู้ฝึกเครื่องดนตรีสากลต้องฝึกอ่านโน้ตให้ชำนาญ

งานกลุ่มเรื่องบทเพลงคริสต์มาส

คำสั่ง

1. จงหาคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจความหมายพร้อมทั้งแปลความหมายเนื่องเพลงที่กำหนด
2. จงอธิบายลักษณะตัวโน้ต คีย์ของเพลงนี้ กุญแจเพลง พร้อมทั้งจังหวะในเนื้อเพลงนี้

O COME, ALL YE FAITHFUL

Adeste, Fideles

John F. Wade

1. O Come all ye faith-ful, joy-ful and tri-umph-ant O
 2. Sing, choirs of an-gels, sing in ex-ul-ta-tion O
 3. Yea, Lord we greet Thee, born this hap-py morn-ing—

come ye O come ye to Beth-le-hem, Come and be
 sing all ye ci-ti-zens of heav'n a-bove, Glo-ry to
 Je-sus, to Thee be all glo-ry given, Word of the

hold him born the king of an-gels;
 God all glo-ry in the high-est, - O come, let us a-dore Him, O
 Fa-ther now in flesh ap-pear-ing,

come let us a-dore him O come, let us a-dore Him, - Christ the Lord

แบบทดสอบวิชาคริสตศาสนา โรงเรียนดาราสมุทร ระยอง

ชื่อ – นามสกุล ห้องที่ เลขที่

ตอนที่ 1 คำสั่ง จงทำเครื่องหมายในข้อที่ถูกต้อง (10 คะแนน)

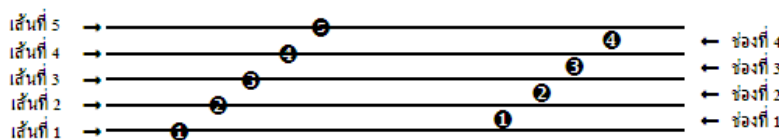
1. ทฤษฎีดนตรีสากลเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางพื้นฐานสู่การปฏิบัติเครื่องดนตรีโน้ตดนตรีสากลและเครื่องหมายต่างๆ อย่างไร

ก. สัญลักษณ์ที่ให้ปฏิบัติ

ข. ศึกษาและฝึกเพื่อให้เกิดทักษะ

ค. สัญลักษณ์ที่ให้ปฏิบัติ ดังนั้นทฤษฎีดนตรีสากลจึงควรศึกษาและฝึกเพื่อให้เกิดทักษะ

ง. สัญลักษณ์ที่ให้ปฏิบัติ ดังนั้นทฤษฎีดนตรีสากลจึงควรศึกษาและฝึกเพื่อให้เกิดทักษะ ปฏิบัติจนเกิดความคล่องแคล่วด้วยความเข้าใจ

2. เรียกว่าอะไรในภาษาอังกฤษ

ก. Five Line

ข. Four Spece

ค. Staff

ง. Staff Line

3. ส่วนประกอบสำคัญของตัวโน้ต ได้แก่อะไรบ้าง

ก. ส่วนหัวตัวโน้ต และส่วนหางตัวโน้ต ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะโน้ตต่างๆ

ข. ส่วนกลางตัวโน้ต และส่วนหางตัวโน้ต ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะโน้ตต่างๆ

ค. ส่วนหัวตัวโน้ต และส่วนปลายตัวโน้ต ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะโน้ตต่างๆ

ง. ส่วนต้นตัวโน้ต และส่วนหางตัวโน้ต ซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะโน้ตต่างๆ

4. แทนค่าเลขได้อย่างไร

ก. $4 = 2+2$

ข. $4 = 3+1$

ค. $4 = 1+3$

ง. $4 = 4+0$

5. ตัวหยุด คือ

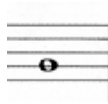
ก.

ข.

ข.

ง.

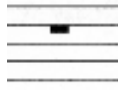

6. Quarter Note คือ

ก.

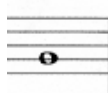
ข.

ข.

ง.

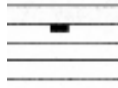

7. Thirty Second Note คือ

ก.

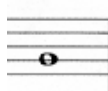
ข.

ข.

ง.

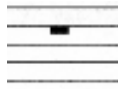

8. Whole Note คือ

ก.

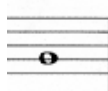
ข.

ข.

ง.

9. A B C D ระบบตัวอักษร (Latter system) จะสามารถแทนเป็นระบบโซฟา (So-Fa system) ได้อย่างไร

ก. โด เร มี ฟา

ข. ลา ที โด เร

ค. ฟา มี เร โด

ง. ที โด เร ฟา

10. ฟา มี เร โด เป็นระบบโซฟา (So-Fa system) จะสามารถแทนเป็นระบบตัวอักษร (Latter system) ได้อย่างไร

ก. F E D C

ข. A B C D

ค. T C B T

ง. E D F C

